

Sygn. akt VIII U 1658/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Hanna Witkowska-Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Lawrenc

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość świadczenia, o prawo do wypłaty emerytury

na skutek odwołania T. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 października 2013r. nr (...)

20 września 2013 r. nr (...)

oddala odwołania

/na oryginale właściwy podpis/

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 września 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej T. S. wypłaty emerytury z uwagi na nie przedłożenie przez nią świadectwa pracy potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy.

W uzasadnieniu wskazał, iż po wprowadzeniu przepisu art. 103a ustawy emerytalnej prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona T. S. wnosząc zmianę zaskarżonej decyzji poprzez podjęcie wypłaty świadczenia emerytalnego od lipca 2013 roku bez konieczności rozwiązywania przez nią stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. W uzasadnieniu powołała się na zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych wskazując, że inni ubezpieczeni urodzeni w tym samym roku, którzy złożyli wniosek o świadczenie emerytalne w latach 2009 – 2010 otrzymują to świadczenie pomimo nie rozwiązania stosunku pracy.

Decyzją z dnia 15 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał przeliczenia emerytury od dnia 1 sierpnia 2013 roku przyznanej ubezpieczonej. Jednocześnie w decyzji tej wskazał, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczona kontynuuje zatrudnienie.

Odwołanie od powyższej decyzji w części w jakiej decyzja ta stwierdza, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, wniosła ubezpieczona T. S.. Ubezpieczona wniosła o usunięcie z zaskarżonej decyzji ww. zapisu i wypłacenie jej emerytury bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

W uzasadnieniu wskazała, iż w jej ocenie zapis ten narusza zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych. Wskazała ponadto, iż jej rówieśnicy legitymujący się takim samym stażem pracy nie muszą rozwiązywać stosunku pracy, aby otrzymywać świadczenie emerytalne.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołań podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonych decyzjach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. S., urodzona w dniu (...), jest zatrudniona w N. I. K. D. w G. na stanowisku głównego specjalisty kontroli państwowej w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 11 lutego 2013 roku złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 27 lutego 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał T. S. prawo do świadczenia emerytalnego od dnia 1 lutego 2013 roku. Jednocześnie z uwagi na fakt, iż ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiesił wypłatę przyznanej emerytury oraz poinformował ubezpieczoną, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą na rzecz, którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury /okoliczności bezsporne/.

W dniu 1 lipca 2013 roku T. S. wniosła o wypłacenie jej emerytury od lipca 2013 roku bez konieczności rozwiązania przez nią stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 20 września 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej T. S. wypłaty emerytury z uwagi na nie przedłożenie przez nią świadectwa pracy potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy /okoliczności bezsporne/.

W dniu 16 sierpnia 2013 roku T. S. wniosła o przeliczenie przyznanego jej świadczenia emerytalnego od dnia 1 sierpnia 2013 roku.

Decyzją z dnia 15 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał przeliczenia emerytury od dnia 1 sierpnia 2013 roku przyznanej ubezpieczonej. Jednocześnie w decyzji tej wskazał, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczona kontynuuje zatrudnienie /okoliczności bezsporne/.

Powyższy stan faktyczny był między stronami niesporny a nadto wynikał z dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonej T. S. jako niezasadne nie podlegały uwzględnieniu.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo zawiesił, na podstawie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz.

1227 ze zm.), wypłatę przyznanego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego uzasadniając to faktem nie rozwiązania przez nią łączącego ją z pracodawcą stosunku pracy. Ubezpieczona bowiem w zaskarżając przedmiotowe decyzje zakwestionowała właśnie te rozstrzygnięcia nie kwestionując jednocześnie wysokości ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych należnego jej świadczenia emerytalnego. Ubezpieczona w uzasadnieniu swoich odwołań wskazywała, iż osoby, które urodziły się w tym samym roku co ona, legitymują się takim samym stażem pracy, i które złożyły wniosek o przyznanie im prawa do emerytury w latach 2009 – 2010 mają wypłacane przyznane im świadczenie emerytalne i to pomimo nie rozwiązania stosunku pracy.

Przechodząc do meritum na wstępie wskazać należy, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca kilkakrotnie zmieniał treść ryzyka emerytalnego. Na gruncie ustaw emerytalnych obowiązujących do 31 grudnia 1998 r. stosował konstrukcję ryzyka emerytalnego jako prawa do zaprzestania pracy. W ustawie o emeryturach i rentach z FUS w pierwotnej wersji (od 1 stycznia 1999 r.) obowiązywała koncepcja, że świadczenie emerytalne przysługuje po osiągnięciu odpowiedniego wieku (oraz udowodnieniu wymaganego stażu pracy). Nie było przepisu przewidującego zawieszenie prawa do emerytury ze względu na kontynuowanie przez osobę, która nabyła to prawo, pracy u dotychczasowego pracodawcy. Art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadził ponadto zasadę niezawieszalności prawa do emerytury dla wszystkich świadczeniobiorców, którzy ukończyli odpowiednio 65 i 60 lat (zob. K. Antonów, Zawieszalność prawa do emerytury, "Praca i Zabezpieczenie Społeczne" nr 6/2001, s. 17).

Ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszone). Uzasadniając tę zmianę, wskazano, że zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania, a łączenie dochodów z pracy z jednoczesnym pobieraniem emerytury stawia pracujących emerytów w pozycji uprzywilejowanej, co nie może być oceniane w oderwaniu od poziomu życia społeczeństwa, istniejącego bezrobocia oraz obciążeń pracodawcy i budżetu państwa. W pierwotnej propozycji rządowej regulacja ta miała dotyczyć tylko osób przechodzących na wcześniejszą emeryturę (zob. druk sejmowy nr 1419 i 1419-A/III kadencja), jednak w toku prac sejmowej Komisji Polityki Społecznej przyjęto, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS będzie miał zastosowanie wobec wszystkich osób (tj. zarówno tzw. wcześniejszych emerytów, jak i osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny), które nabyły prawo do emerytury i kontynuowały pracę (zob. biuletyn nr 2269/III). W Komisji proponowano także, aby nowa regulacja objęła jedynie te osoby, które nabyły prawo do emerytury od chwili wejścia w życie nowelizacji, jednak propozycja ta nie została przyjęta. W efekcie znalazła ona zastosowanie także do osób, które nabyły prawo do emerytury przed jej wejściem w życie, z półrocznym *vacatio legis*.

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 roku treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu "Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+" - pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszony prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń.

Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W uzasadnieniu tej propozycji wskazano, że w warunkach kryzysu gospodarczego i gwałtownego spadku liczby miejsc

pracy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do odzyskania miejsc pracy, które są obecnie zajmowane przez emerytów. Podkreślono także, że rozwiązanie umożliwiające łączenie pracy zarobkowej z emeryturą pogłębia deficyt FUS, który musi być uzupełniany z budżetu państwa (zob. Sejm VI kadencji, druk sejmowy 3576 VI kadencji). Należy dodać, że na etapie prac legislacyjnych podnoszone były wątpliwości konstytucyjne pod adresem zakwestionowanej regulacji (zob. Uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, druk nr 3576, znak BSA III-O21-163/10). Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Należy zwrócić uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłącza możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależnia wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt może wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym, co już zostało wspomniane, osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogą bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosuje się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiąganych zarobków (zob. także M. Janiszewska-Wyszyńska, Wypłata emerytury - pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy, "Służba Pracownicza" nr 10/2011, stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zmian w systemie emerytalnym z dnia 30 marca 2011r., znak SPS-023-21469/11).

Z powyższych rozważań jednoznacznie zatem wynika, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest przepisem ustalającym zasady łączenia prawa do emerytury z zarobkiem, ale, uniemożliwiając realizację tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 130a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jedynie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania jedynie do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 roku lub przed 8 stycznia 2009 roku (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 czerwca 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt III AUa 151/13).

Przenosząc zatem powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy przypomnieć należy, iż ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2013 roku. Stwierdzić zatem należy, iż przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma zastosowanie do jej sytuacji prawnej i faktycznej. Tym samym Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo go zastosował i zawiesił realizację przyznanego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego do momentu rozwiązania przez nią stosunku pracy.

Jednocześnie, w świetle przywołanego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz mając na uwadze treść powyższych rozważań, wskazać należy, iż sytuacja, w której znalazła się ubezpieczona w żaden sposób nie narusza zasady równego traktowania. Wymienione przez ubezpieczoną osoby, które są jej rówieśnikami i legitymują się takim

stażem pracy, nabyły prawo do świadczenia emerytalnego w innym stanie prawnym. Dlatego też w stosunku do tych osób są stosowane odrębne zasady realizacji przyznanych im świadczeń emerytalnych.

W konkluzji, uznając odwołanie T. S. za niezasadne, Sąd na podstawie cytowanych powyższej przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA w SO H. Witkowska – Zalewska